

ISPANŲ KALBA KAIP ANTROJI UŽSIENIO KALBA, JOS REIKŠMĖ IR SVARBA JŪROS KONTEKSTE

Aleksas Eugenijus Kulvietis

Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla

Anotacija. Pastaruosius 15 metų galima stebėti, kaip Lietuvoje auga susidomėjimas ispanų kalba ne tik universitetuose ir aukštosiose mokyklose, bet pagrindinėse mokyklose ir gimnazijose. Ispanų kalba šių laikų pasaulyje užima vis tvirtesnes pozicijas. Pagal kalbančiųjų skaičių ispanų kalba yra antra ir siekia apie penkis šimtus milijonų gyventojų. 21 valstybėje ši kalba yra pripažinta valstybine kalba, ja kalbama penkiuose vandenynuose. Ispanų kalba paplitusi ne tik geografinėje, bet ir virtualioje erdvėje. Daug kas teigia, kad yra graži ir lengva kalba, kiti labiau mano, kad verta jos išmokti dėl to, kad per ją galima susipažinti su didžiule kultūrine ir egzotine teritorija.

Šiame straipsnyje bandoma atskleisti naujausius statistinius duomenis apie ispanų kalbą ir jos ekspansiją. Norima iliustruoti, kokios kalbos politikos dominuoja ir kokią įtaką ispanų kalba daro globaliame pasaulyje. Ar ispanų kalbos mokymo populiarėjimas susijęs su pasaulinėmis tendencijomis, turint omenyje, kad dabar šios kalbos pasaulyje mokosi apie 22 milijonai studentų? Ar yra vėlyvosios mados bangos rezultatas? Taip pat iškykla klausimas, kaip pasaulį užvaldo anglų kalba: visose socialinėse, politinėse ir ekonominėse sferose bendradarbiavimas siejamas su angli kalba ir jos terminologija, kaip per naujas technologijas ir komunikacijos medijas plinta angliška kultūra, kuri imponuoja ir diktuoja taip ar taip mokėti kalbėti ir prisijungti prie tam tikrų standartų, ir ar vis dėl to ispanų kalba išlieka reikalinga ir turi rimtą prasmę, kad būtų išmokstama. Tapačiu principu bus analizuojamas ir diskutuojamas ispanų kalbos mokėjimo ir mokymo visų profesijų, kurios susijusios su transportu, prekyba ir jūra, studentams reikalingumas. Galiausiai, bus ieškoma atsakymo į pagrindinį ir motyvuotą klausimą: ar yra jūreiviams privaloma kalbėti ispaniškai? Ar tai prestižo reikalas? Ar ispanų kalba yra traktuojama kaip tarptautinė jūrinė kalba? Ir apie tai, ar pastarasis teiginys yra tiesa.

Pagrindiniai žodžiai: mokymas, ispanų k., antroji užsienio kalba, daugiakalbystė, tarptautinė kalba.

Ivadas

Lietuvos geostrateginė vieta, įskaitant jos uostą, galima sakyti, sąlygoja ypatingą situaciją, kokią turi tikrai ne visos valstybės. Kiekviena jūrinė valstybė stengiasi vystyti jūrų laivybą, modernizuoti uostus. (Puidokas, Andriuskaitė, 2012) Palanki geografinė padėtis skatina ir toliau modernizuoti Klaipėdos uostą, plėsti krovos ir gabenimo apimtis. Atsižvelgiant į tai, kontaktas su kitomis kultūromis ir, žinoma, kalbomis yra prioritetas, kaip ir globali komunikacija. Diskursas apie reliatyvią kalbų svarbą pateikia skaičius, kurie nėra tik šiaip įspūdingi skaičiai, tai skaičiai, turintys tiesiogines sąsajas su globalizacijos fenomeno poveikiu kultūrai, naujų komunikacijos technologijų atsiradimui ir paplitimui, nevienodam darbo rinkos sutelkimui ir pasiskirstymui, taip pat migracijų srautams. Visa tai prasidėjo didžiuliuose miestuose (metropolinėse erdvėse) kaip fenomenas, išsirutuliojęs iš lingvistinės superįvairovės kaip multimodali komunikacijos forma (Blommaert, 2010). Ir tuo pačiu laiku padėjo, sustiprino ir paskatino internacionalinių kalbų paplitimą įvairnesniuose kontekstuose, tokiuose kaip ekonominiai terminai, tapę neatsiejama tarptautinės rinkos dalimi, jos akivaizdžiu komunikacijos instrumentu. Globalizacijos sociolingvistika, sutelkta daugiau į paradigimą „mobilumas“, nei į – „sklaida“, taip pat paliko erdvės už ideologinių debatų, svarstančių apie kalbų tarptautinę svarbą. Ji atkreipia dėmesį į tai, kaip turi evoliucionuoti paradigmos ir kaip jos sąveikauja su tarptautinių kalbų propagavimu Lietuvoje, tarp jų šalia kitų, svarbių savo įtaka, ir ispanų kalbos, pastaraisiais dešimtmečiais, sekant „tarptautinės kalbų reikšmės indeksu“, išsakytu Markeso De Tamarono (Marqués de Tamarón, 1992) bei pritaikytu Chaimės Otero 1995-aisiais (1995), ispanų kalbai priskiriančio antrąją vietą. Lietuvoje ispanų kalba vis labiau populiarėja, tačiau dėl įvairių priežasčių, tokių kaip mokytojų trūkumas ir mokymo politikos nebuvimas, vis dar stebime deficitinę pasiūlą, labai ribojančią jos pasiekiamumą moksleiviams ir studentams, priešingai nei Lietuvoje „tradicinėmis“ laikomos užsienio kalbos, tokios kaip anglų, rusų, vokiečių, prancūzų. Kaip teigiama „Kalbų mokymo politikos apraše“ (Kalbų mokymo politikos aprašas, 2006), ispanų kalba labiau studijuojama aukštosiose mokyklose, pvz., Klaipėdos universitete, Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje (LAJM) ir neformaliojo mokymo įstaigose. Sabaliauskienė straipsnyje (2012) sako, kad ispanų kalba yra tarp populiariausių užsienio kalbų, o besimokantieji šios kalbos kasmet sudaro apie 10 proc. visų užsienio kalbų besimokančių studentų. Šios autorės atliktas tyrimas atskleidė, kiek yra svarbu mokytis ispanų kalbos. Ji teigia, kad greta lietuvių kalbos vartojamos ir kitos (dažniausiai rusų ir anglų) kalbos, o ši daugiakalbystė susiformavo dėl įmonių ekonominių ryšių su užsienio partneriais, naujų sudėtingų technologijų taikymo, būtinybės naudotis technologine dokumentacija užsienio kalbomis ir kt. (Dobelienė, 2007, 20). Ranonytė teigia, kad pastaroji atsirado dėl konkrečių specialybių darbuotojų vartojamų kalbų įvairovės, tarp vadybos ir administravimo sričių specialistų (Ranonytė et al. 2007), studentams keliamų kalbos / kalbų mokėjimo reikalavimų. Iš to matyti, kad dažniausiai darbdaviai prašo mokėti

anglų, rusų, vokiečių, lietuvių (retai – prancūzų) kalbą. Pranašumu laikomas gebėjimas bendrauti ne viena užsienio kalba, pageidaujamas retesnių kalbų mokėjimas. Kalninytė A. (2011) pastebi, kad po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ir dar labiau nuo to laikotarpio, kai Lietuva pradėjo sparčiai prisijungti prie Europos Sąjungos ekonomikos sistemos, globalizacija ir tarptautinė prekyba lėmė įvairių skirtingo dydžio ir struktūros verslo organizacijų įsitvirtinimą Lietuvoje. Verslo srityje dirbantiems žmonėms prirėkė kalbų, padedančių vykdyti tarptautinę prekybą: pvz.: steigti filialus, užmegzti ryšius, derėtis dėl finansinių reikalavimų, darbo sąlygų, prekybos vystymo, ieškoti su kuo bendradarbiauti, surasti tinkamiausius tiekėjus, klientus ir t. t. Taigi, į kalbą pradėta žiūrėti kaip į vieną svarbiausių konkurencingo verslo aspektų, turinčių didžiulę galią. Kyla klausimas, pagal kokius veiksnius reikia pasirinkti užsienio kalbą ir ją mokėti tam, kad ji efektyviai padėtų būti kompetentingu darbo rinkoje tiek Lietuvoje, tiek ir kitur.

Aktualumas. Šiandieną Lietuvoje ir beveik visur kitur užsienio kalbų mokėjimas yra vienas svarbiausių reikalavimų darbo rinkoje. Dabartinės Lietuvos įmonės ir tarptautinės kompanijos, kurios turi filialų Lietuvoje, vis labiau reikalauja, kad jų darbuotojai mokėtų užsienio kalbas. Užsienio kalbos mokymas Lietuvoje ypač reikalingas dėl to, kad tarptautinės kompanijos kuria savo atstovybes Lietuvoje, viešasis sektorius dirba su visa Europos Sąjunga (ES), švietimo įstaigos plėtoja bendradarbiavimą su viso pasaulio mokymo įstaigomis. Iš praktikos galima pasakyti, kad didžioji dalis darbdavių tikisi, jog ir eilinis darbuotojas, kuris dirba arba ieško darbo, jau moka mažiausiai dvi užsienio kalbas: anglų kalbą puikiai ir dar vieną užsienio kalbą bent susikalbėjimo lygiu.

Ekonominiu lygmeniu Italija, Ispanija, Prancūzija ir Vokietija laikomos svarbiomis Lietuvos prekybos partnerėmis, o tai esą lemia ir šių šalių kalbomis kalbančių darbuotojų poreikį mūsų šalyje. Taip pat kiek rečiau mokomasi lenkų, ispanų, italų, portugalų kalbų. Lietuvoje pastebėta, kad didėja rusų kalbos mokymosi poreikis. Greičiausiai jis atgimė su jaunąja karta, kuri nesimokė šios kalbos mokykloje, beveik nesusiduria kasdieniniame gyvenime, todėl rusiškai nemoka. „Kad ir kaip bebūtų, rusų kalba – vienos didžiausių šalių, vis didinančios įtaką pasaulyje, ir pačios didžiausios lietuvių kaimynės šalies, su kuria Klaipėda daugiausiai susijusi geografiškai ir demokratiškai, o jūrininkams tradiciškai yra pagrindinė kalba. Kalbant konkrečiai apie LAJM, galima teigti, kad apie 50 % studentų moka rusų kalbą kaip gimtąją ir yra dvikalbiai.“

Tačiau, jei pažvelgtume į pasaulines tendencijas, jau keletą dešimtmečių iš eilės dominuojančią vietą tarp visų užsienio kalbų užima *lingua franca* – anglų kalba. Nepaisant to, pasak Servanteso instituto, kalbančiųjų ispanų kalba skaičius sparčiai auga, o ispanų kalba (po anglų) yra antroji kalba pasaulyje, kurios mokomasi kaip užsienio kalbos.

Problema. Klaipėdos mieste, tiksliau aukštosiose mokyklose, yra iki šiol siūloma ispanų kalbą mokytis kaip pasirenkamąją užsienio kalbą; Lietuvos jūreivystės mokykloje jau 5 metus, o Klaipėdos universitete dar šiek tiek seniau – dėstomasis

dalykas. Dirbant šiose mokymosi įstaigose pastebėta, kad tiek dauguma studentų, tiek ne kalbų specialistų dėstytojų dar nesupranta, kam reikia mokytis tokios gana retos Lietuvoje kalbos kaip ispanų. Vis dar kyla probleminis klausimas, kiek yra įtakinga ispanų kalba jūroje arba jūrinės prekybos sektoriuje. Koks raštingumo indėlis studentams į jų profesinę ateitį bus išmokus ispanų kalbą?

Tyrimo objektas – Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla. Lietuvos tarptautinė užsienio prekyba.

Tyrimo tikslas – atskleisti ispanų kalbos, kaip tarptautinės kalbos pasaulyje, svarbą Lietuvoje.

Nustatyti, kokius pagrindinius aspektus reikia akcentuoti, kad ispanų kalbą būtų reikalingiau mokytis už kitas užsienio kalbas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti, kokia yra dabartinė ispanų kalbos svarba ir situacija pasauliniame kontekste, apibrėžti, koks santykis yra tarp tarptautinių kalbos poreikių besikeičiančiame globaliame pasaulyje.

2. Apibrėžti, kokie veiksniai turėtų nulemti, kad ispanų kalbos mokymasis Lietuvoje, kaip jūrinėje valstybėje, būtų sureikšmintas atsižvelgiant į geopolitines ir geoekonomines perspektyvas ir akademinės kompetencijas bei Klaipėdos regiono poreikius.

3. Apklausti studentus ir išanalizuoti jų nuomonę dėl ispanų kalbos mokėjimo ir poreikio jūrinių profesijų sektoriui.

Tyrimo metodai:

Šiame straipsnyje remiamasi naujausia 2018 metų statistine ataskaita apie ispanų kalbą pasaulyje, vertinga Cervanteso instituto – vieno iš pagrindinių ir oficialių šaltinių – medžiaga, kuri atnaujinama kasmet nuosekliai atliekant tyrimus, taip pat taikant analizės metodą nagrinėjama kita mokslinė literatūra, leidžianti gilintis ir suprasti ugdymo(si) veiksmų sąvokų konceptų analizę. Studentų apklausa raštu leidžia ištirti ugdymosi veiksmus, turinčius įtakos būsimųjų profesionalų atsakomybės formavimuisi. Analizuojant pasaulines tarptautiškumo tendencijas, galime išskirti pagrindinius išorinius ir vidinius veiksmus, kurie padės nustatyti ispanų kalbos svarbą Klaipėdoje plėtojamam verslui ir jūrinių profesijų mokymui.

1. Aspektai, padedantys apibrėžti kalbos svarbą

Kalbos svarba yra konceptas, kuris provokuoja diskusijas ir netgi priešpriešas. Svarbu suvokti, kad lingvistiniu ir antropologiniu požiūriu visos kalbos yra vienodai svarbios, o kai kalbama apie reliatyvią svarbą iš karto iškyla etniniai, rasiniai ar identiteto skirtumai. Geriausiu atveju kalbos vertinimas iš socialinio, kultūrinio, politinio ar ekonominio konteksto gali išprovokuoti debatus, kurie iš esmės yra ideologiniai. (Moreno, 2015) Tačiau žinant, kad kuri nors kalba gali paveikti sociumą,

pasidaro aišku, kokią edukacinę ir mokymo politiką būtina priimti. Yra daugybė galimų kiekybinių ir kokybinių modelių tam pačiam klausimui išspręsti, palyginus pagal svarbą ir išrūšiusius daugiau nei 7 000 pasaulyje egzistuojančių kalbų. Verta pažymėti kelis iš jų, kurie neatsiejami nuo tyrimo. *Ekologinis modelis* remiasi lingvistinės pasaulio įvairovės žemėlapiu sudarymu (Greenberg, 1956; Lieberman, 1964). *Genetinis modelis* veda paraleles tarp genetinių pasaulyje paplitusių grupių ir didžiųjų kalbinių šeimų (Cavalli-Sforza, 1996). *Etnolingvistinis modelis* dėmėsį sutelkia į lingvistinį vitališkumą (Giles et al., 1977). *Intergeneracinis modelis* skaičiuoja interrupcijos indeksą tarp atskirų ta pačia kalba kalbančių kartų (Lewis, Simons y Fennig, 2013). Dar kitas modelis – *koncentrinis modelis* – kalbas skirsto į koncentruotas orbitas ir remiasi kalbos koncentracija. David'as Gradol'is (2006) teigia dar kitokį modelį, kuris peržengia nacionalinės ir regioninės kalbos ribas ir susitelkia į vadinamąsias „*didžiąsias kalbas*“ (Gradol, 1997). Visi šie modeliai svarsto aspektus, kuriuos ne visada galime įvertinti skaičiais ir dėl to negalime pateikti tikslių ataskaitų. Tačiau bet koku atveju didžioji dalis tų modelių, išskyrus genetinį, užima svarbią vietą.

Taigi panašu, kad nėra taip paprasta nustatyti konkrečią analizės formą remiantis dviem konceptais: kas yra būdinga tarptautinei kalbai ir kokie iš tikro yra veiksniai, kurie lemia kalbos svarbą? Bernard'as Comrie (1987) kalba apie tokius objektyvius kriterijus kaip kalbančiųjų skaičius, kalbos oficialumas valstybėje, vartojimas kiekvienoje šalyje ir literatūrinė tradicija. Etnoligvistai išskiria tokius kalbų skirtumų aspektus kaip demografinę įvairovę, kalbos institucinis statusas (Giles ir kt., 1977). Dar kituose moksliniuose tyrimų darbuose svarbiausiais ateityje išlikusių kalbų indikatoriais išskiriama dešimt: eksportas iš šalies, verslo kalbos, valdžios teikiami verslo prioritetai, atsarginės strateginės rinkos, diplomatiniai ir saugumo prioritetai, lingvistinis gyventojų pasirinkimas, kelionių kryptys, edukaciniai valdžios prioritetai, ta kalba kitose šalyse kalbančiųjų lygis ir jos paplitimas internete (Tinsley ir kt., 2013).

Tikriausiai per specifinio indekso konsekvenciją yra efektyviausias būdas iš tiesų interpretuoti kalbinę pasaulio sistemą; interpretacijos forma, kur remiamasi argumentais, projektuojamais į tarptautinės politikos ir teritorinio vieneto tarptautinius santykius, globalią kultūros politiką, diplomatiją, technologijas ir t. t. Marqués'as de Tamarón'as (1990, 1992) suveda visus kintamuosius į vieną formulę, kur kalbos svarbumas (IL) yra lygus kiekvieno komponento (In) sandaugos su apibrėžto specifinio ponderacijos veiksnio (Wn) skaičiaus, padalinto iš ponderacijos veiksnių sumos (ΣWn), dalmeniui, kuris visada yra lygus 1. IL visada bus skaičius tarp 0 ir 1, kur juo labiau jis artės prie 1, juo labiau tarptautiniu mastu bus svarbi kalba.

$$IL = \frac{\sum (In \times Wn)}{\sum Wn}$$

Kalbančiųjų gimtąja kalba skaičius. Kalbantieji sudaro socialinius kalbų pamatus ir yra neatsiejami nuo generacinės transmisijos mechanizmo. (Bréton, 1979) *Kalbos oficialumas ar kooficialumas.* Tai yra bazinis elementas tam, kad sužinotume tarptautinę kalbos, kaip komunikacijos instrumento, lingvistiniame-kultūriniame bloke vertę ir kad išmatuotume jos potencialo vertę tarptautinėse organizacijose. *Žmonijos raidos indeksas.* Pagal Jungtinių Tautų Raidos programą kiekvienais metais yra paskelbiamas trimis veiksniais paremtas indeksas: kiekvienos šalies nacionalinė renta, gimstamumo apžvalga, alfabetizacija ir vidutinė mokymosi trukmė. *Eksporto apimtys.* Eksportas yra ekonominis veiksnys, tiesiogiai susijęs su šalies rentabilumu. Eksportuojanti šalis turi daugiau galimybių paveikti kitas teritorijas ir patraukia daugiau dėmesio tiek dėl grynai ekonominių, tiek dėl kitų vertybinių priežasčių, tokių kaip kultūrinės, socialinės, materialinės. (Moreno, 2015) *Vertimų produktyvumas.* Dėl kitų šalių susidomėjimo atsiradęs produktas, norint išsiversti į savo kalbą intelektualią ir technologinę medžiagą, kurią sukuria labiau išsivysčiusios šalys, inovacijų ir technologijų pionieriai, o tai nulemia tiek humanistinės aplinkos, tiek socialinės bei mokslinės-technologinės aplinkos pokyčius. *Oficialūs tarptautinių organizacijų, tokių kaip ES ar JTO, dokumentai.* Kalbai tapus oficialia kalba didelėje sistemoje, tokioje kaip Jungtinės Tautos, ji įgauna diplomatinio ir institucinio svorio simptomų. Ir iš tikrųjų ispanų, prancūzų, arabų, rusų ir kinų mandarinų bei anglų kalbos yra diplomatijos kalbos. Tuo tarpu anglų kalba yra ES darbinė kalba, o prancūzų, vokiečių ir ispanų įgyja antrinių komunikacijos kalbų statusą.

1 lentelė. Tarptautinis kalbų svarbumo indeksas (2014)

<i>Kalba</i>	<i>Kalbantieji (mln.)</i>	<i>IDH</i>	<i>Šalys</i>	<i>Eksportas (mln. JAV dolerių)</i>	<i>Vertimai</i>	<i>ONU</i>	<i>IL 2014</i>
<i>anglų</i>	360	0,667	46	4516567	1264943	I	0,418
<i>kinų</i>	955	0,764	3	2759500	14065	I	0,352
<i>ispanų</i>	470	0,732	21	1294041	54535	I	0,332
<i>arabų</i>	295	0,639	24	1902330	12407	I	0,302
<i>rusų</i>	155	0,788	2	530700	103587	I	0,289
<i>prancūzų</i>	74	0,536	27	1820359	225745	I	0,273
<i>vokiečių</i>	89	0,897	6	2288390	208060	0	0,261
<i>malajų</i>	77	0,842	3	828491	217	0	0,259
<i>korėjiečių</i>	76	0,812	2	663562	4701	0	0,245
<i>japonų</i>	125	0,911	1	792900	29241	0	0,244
<i>italų</i>	60	0,897	2	783700	69538	0	0,24
<i>švedų</i>	9	0,904	2	250300	39852	0	0,233
<i>portugalų</i>	215	0,554	8	859826	11566	0	0,172
<i>hindi</i>	310	0,554	1	309100	1512	0	0,165
<i>Iš viso:</i>	3270		148	19599766	2039969		
Ponderacija	0,25	0,25	0,25	0,09	0,09	0,07	

Lentelėje pateikiama Francisko Moreno (Francisco Moreno, 2015) apskaičiuota kriterijų indeksacija ir ją atitinkantys ponderacijos skaičiai ir koeficientai.

Reikia pažymėti, kad 1 lentelėje pateiktų kalbų mokosi ir jas vartoja komunikacijai 46 proc. ir daugiau žmonių, turint galvoje, kad jos sudarymo metu gyveno daugiau kaip 7 milijardai žmonių. Iš analizuojamų kalbų (iš viso 14) į sąrašą patenka kalbos, kurios 25 šalyse yra oficialios, jomis kalba didžiausios šalys eksportuotojos bei aštuonios kalbos, iš kurių pastarąjį dešimtmetį buvo gausiausiai verčiama į kitas kalbas: anglų, prancūzų, vokiečių, rusų, italų, ispanų, švedų ir japonų. Indeksas IL rodo, kad pirmauja anglų kalba, bet ją sparčiai veiasi kinų ir ispanų kalbos.

2. Ispanų kalba ir šiandieninis pasaulis

Apžvelgėme skaičius, surinktus apie kalbas Servanteso instituto (2018). Pagal statistiką, ispanų kalba yra kalba, kuria šiandien kalba daugiau nei 577 milijonai pasaulio gyventojų, o tai implikuoja, kad 2018 m., skaičiuojant gimtakalbius + ribotos kompetencijos + ispanų kalbos studentus (7,6 proc. žmonių bendruomenės), šis skaičius įkopia į antrą vietą tarptautinėje pasaulio komunikacijoje.

Virtualiajame pasaulyje ispanų kalba yra trečioji iš labiausiai vartojamų. 2017 metais 8,1 proc. interneto bendravo ispaniškai. O tai reiškia, kad ispanų kalbos vartojimas gerokai padidėjo, nes 2000 m. sudarė tik 1,7 proc. Ispanų kalba yra antroji labiausiai vartojama Vikipedijos, feisbuko ir tviterio naršytojų ir paskyrų turėtojų kalba.

Žiūrint iš mokslinių ir kultūrinių kalbos vartojimo pozicijų, ispaniškai kalbančios šalys sparčiai aktyvėja nuo 1996 m. Pagrindinė veikėja mokslo sklaidos srityje išlieka Ispanija, ją po truputį veiasi Meksika. Beveik 75 proc. mokslinės produkcijos ispanų kalba išsidalina tarp trijų principinių tematinių sričių: socialinių, medicinos mokslų bei menų ir humanitarinių mokslų.

Pagal šalis, Ispanija yra trečioji šalis pasaulyje pagal knygų eksportą. Mokslinė ir techninė ispanų kalba yra antroje vietoje tarptautiniu mastu (Plaza y Bordons, 2006). Ji yra trečioje vietoje, tačiau gerokai nutolusi nuo anglų ir prancūzų pagal mokslinių žurnalų leidybą ir straipsnių publikacijas.

3. Ispanų kalba – rinkos kalba

Ispanų kalba, kaip tarptautinė kalba, yra homogeninė ir geografiškai kompaktiška: didžioji dalis šalių, kalbančių ispaniškai, užima tęstines teritorijas; ispanakalbė teritorija turi labai aukštą komunikatyvinį indeksą – ispanų kalba galima susikalbėti dvidešimt vienoje pasaulio šalyje; tai – ekspansijos kalba; tarptautinės kultūros kalba (Moreno ir Otero, 2007b). Tarptautinis kalbos bruožas taip pat apibrėžia ir jos įtaką ekonomikai. Vienas svarbiausių ir svariausių indikatorių, parodančių, kad ispanų kalba – tarptautinė kalba, yra, be abejonės, įtaka tarptautinei komercijai. Iš esmės disponuojant ta pačia kalba, tarsi dvigubinami abipusiai tarpvalstybiniai prekybiniai mainai. Ispanų kalbos atveju, bendra kalba abipusę komerciją tarp ispanakalbių šalių padidina keturis kartus (García ir Jiménez, 2015:203). Be viso

to, bendra kalba yra svarbiausias kintamasis paaiškinti ir plėtoti dvišalę komerciją tarp šalių, kalbančių ispaniškai, ir anglosaksų (Jiménez ir Narbona, 2011), visiškai nepriklausomai nuo to, kad anglų kalba tarptautiniame versle yra *lingua franca*.

Pagal apklausos, atliktos Ispanijoje, duomenis, trečdalis eksporto įmonių teigia, kad dirbant su skirtingos kalbos šalimis, stengiantis adaptuoti eksportuojamus produktus, prarandama daugiau nei 1 proc. pajamų. Be to, 37 proc. nuo pardavimo kainos paliekami reklaminėms kampanijoms pritaikyti ir rinkodarai. Ir priešingai, 79 proc. eksporto įmonių tiki, kad vien tai, kad šalis, į kurią eksportuojama, kalba ispaniškai, palengvins jų tarptautinius veiksmus. Ir ši kvota siekia net 84 proc. ispaniškų įmonių, įkurtų už Ispanijos ribų (García Delgado ir Jiménez, 2015).

Lygiagrečiai su tarptautiniu ir ekonominiu kalbos koncepto lyginimu stovi ir teiginys „kalba – kaip rinka“. Pastarasis teiginys inkorporuoja tokius aspektus, kaip kalbos mokymas ir asocijuoti rinkodaros veiksniai (ispanų kalbos mokymas užsieniečiams, leidiniai, skirti mokyti ispanų kalbos, ir pan.); lingvistinės paslaugos; kalbos technologijos (įrankiai ir informaciniai ištekliai, skirti ispanų kalbos mokymui).

Šioje mūsų analizės vietoje reikėtų grįžti prie Klaipėdos ir pastebėti, kad Klaipėda kaip uostamiestis turi ypač kreipti dėmesį į kalbų, tarp jų ir ispanų, tikslingą populiarinimą, nes tai daro ir darys didžiulę įtaką ekonominei jos raidai ir stiprins prekybinius ryšius su ispaniškai kalbančiais regionais, kuriuose progresas itin ryškus ir kurie atveria tiesiogines galimybes verslui.

4. Ispanų kalbos mokymo galimybės ir ateities perspektyvos

Globalizacija įpareigoja stiprinti tarptautines kalbas ir šiandien nurodo penkias kalbų vertinimo tendencijas: kalbų skaičiaus pasaulyje mažėjimą, migracijos įtaką, didėjančią turizmo mastą, antrųjų ir trečiųjų užsienio kalbų mokymąsi bei internetinės erdvės naudojimą (Garrido, 2017). Be abejonės, anglų kalba yra labiausiai studijuojama pasaulyje kalba, o antrąją vietą kartu su prancūzų ir kinų mandarinų kalbomis dalijasi ispanų kalba. 2018-aisiais daugiau nei 21 milijonas mokinių ir studentų visame pasaulyje mokėsi ispanų kaip užsienio kalbos. Konkrečiau – 21 815 280. Šis skaičius gautas susumavus 107 šalyse besimokančiųjų skaičių. Skaičius apima visus kalbos mokymo lygius, taip pat ir neformalųjį mokymą. Reikėtų pažymėti, kad tose šalyse, kur anglų kalba yra gimtoji, ispanų kalba yra beveik vienareikšmiškai studijuojama kaip užsienio kalba. JAV ir Didžiojoje Britanijoje kalba, kuriai suteikiama didžiulė reikšmė, yra ispanų. Jungtinės Amerikos Valstijos turi ir svarbų istorinį veiksnį – kolonizaciją, lemiančią ispanakalbių imigraciją ir tendencingą jų skaičiaus augimą.

Kaip teigia Pew Research Center mokslininkai, JAV gyvena 55,2 milijonų lotynų amerikiečių, iš kurių didžiąją daugumą ispanų kalba yra gimtoji. Jie sudaro 17 proc. šalies gyventojų. Be to, dar didesnę dalį sudaro likę gyventojai, kuriems ispanų kalba yra antroji kalba. Prognozuojama, kad 2060 metais JAV bus po Meksikos antroji pagal dydį ispaniškai kalbanti šalis pasaulyje. Pagal JAV statistikos de-

partamento prognozes, 2060-aisiais 119 milijonų JAV gyventojų bus ispanakalbiai. Tai reiškia, kad tai sudarys 28,6 proc. JAV populiacijos, arba kad ispaniškai kalbės kas trečias šalies gyventojas (JAV statistikos departamentas, 2015).

Anglų kalbos sklaida ypač suaktyvėjo per Antrąjį pasaulinį karą ir tęsiasi iki šiol. Tačiau ispanų kalba ją vežasi vis didėjančiu pagreičiu. Tai susiję ne tik su ispanų bendruomenės didėjimu Amerikoje. Jei galvoje turėsime tik rytų kalbas, ispanų kalba užima po anglų antrąją vietą. *English Next* yra mokslinis tyrimas, atliktas British Council institucijos ir taip pat prognozuojantis stiprią ispanų ir anglų kalbų konkurenciją netolimoje ateityje (Graddol, 2006). Kitas autorius teigia, kad 2050-aisiais „nepaisant to, kad ir nėra kalbų čempionų lygos, ispanų kalba ateityje bus labiausiai vartojama mokymui nei anglų“ (Cruz, 2006).

Jungtinės Karalystės atveju ispanų kalbai taip pat piešiama šviesi ateitis. Tai galima suprasti iš 2017 m. publikuoto British Council informacinio pranešimo, kuriame aptariami būsimieji lingvistiniai poreikiai eksportui, komercijai, augančioms rinkoms, diplomatiniais ir saugumo prioritetams. Ten pat prognozuojama, kad vienas iš veiksnių, kurių imsis valdžia, bus kalbos politika, siekianti išvengti monolingvizmo ir priimti ispanų kalbą kaip antrąją švietimo sistemos kalbą (Board ir Tinsley, 2017).

Europos Sąjungos erdvėje ispanų kalbos studijos yra apibrėžtos politikos, skatinančios multilingvizmą, ir įkvėptas Europos institucijų, įsikūrusių Prancūzijoje, Švedijoje ir Danijoje, ir lemiančių, kad ispanų kalba, kaip antroji užsienio kalba, būtų studijuojama antrosios pakopos studijų metu. Kita vertus, tas faktas, kad ispanų, vokiečių ir prancūzų kalbos bus darbinėmis Europos Komisijos kalbomis, suponuoja šių kalbų mokymą (Fernandez Vítóres, D. 2011). Ir aiški politinė nuostata, kad ispanų kalba turi sklisti diplomatinio Europos lygmeniu taip, kaip anksčiau buvo tarp didžiosios gyventojų daugumos platinama anglų kalba. Politikams atrodo, kad rinkėjai juos vertina ir už tai, kad jie moka savo žinias parodyti kai kuriomis aplinkybėmis, net atsisakydami gimtosios kalbos, ir ypač kad moka anglų kalbą (Sánchez ir Tremosa, 2013: 105).

Ispanų kalba yra labiau pasklidusi kalba Amerikoje nei Europoje, todėl, kaip nurodo Anson'as (2007), ji yra Europoje penktoji po vokiečių, anglų, prancūzų ir italų pagal kalbančiųjų skaičių. Taip nutiko dėl pavėluoto Ispanijos išitraukimo į bendrą rinką. Nepaisant to, ispanų kalba yra labiausiai populiarėjanti per trumpą laiką, nes gimtakalbių ispanų pasauliniu mastu sparčiai daugėja, tuo tarpu prancūzų, vokiečių, anglų, rusų ir netgi kinų mažėja, ispanus lenkia tik arabai (Moreno y Otero, 2007).

Ispanų kalbos plitimo fenomenas fiksuojamas ne tik Vakaruose. Ne per seniausiai Kinijoje ispanų kalba buvo įvesta kaip privalomoji užsienio kalba vidurinėse mokyklose: jau treji metai, kai ispanų kalbos mokymo bandomoji programa, kai mokiniai turi dvi savaitines pamokas (lygiai tiek pat, kiek ir anglų kalbos), vykdoma visose Pekino mokyklose. Netolimoje ateityje ši praktika bus taikoma visoje šalyje.

5. Ispanų kalba ir jūros sektorius

Plėtojantis bendrai tarptautinei prekybai, svarbią vietą užima jūriniai keliai ir transportas. Būtent prekybinių ryšių plėtojimas jūra ir jūros transportas yra pagrindinės LAJM tyrimų ir profesinio formavimo sritys. Mokykla stengiasi prisitaikyti prie globalioje jūrinėje rinkoje vykstančių procesų ir perprasti šiuose procesuose dalyvaujančių dalyvių pagrindinius vaidmenis, o atsižvelgdama į tai, nusibrėžti gaires, kad paruoštų ateičiai savo ugdytinius, kurių žinios būtų paremtos ne tik naujausiomis teorijomis, bet ir atvertų kuo platesnes praktines galimybes. Tam ypač pasitarnauja prieš kelerius metus įdiegtas privalomas ispanų, kaip antrosios kalbos, mokymas. Vienas iš veiksnių, nulėmusių tokį aukštosios mokyklos vadovybės sprendimą, buvo ispanų kalbos pripažinimas oficialia darbine kalba daugelyje tarptautinių organizacijų, Europos Sąjungos institucijoje ir Jungtinių Tautų Organizacijoje. Ne mažiau svarbu pažymėti, kad Tarptautinė jūrinė organizacija (IMO) ispanų kalbą yra patvirtinusi viena iš šešių oficialių kalbų. Jei apžvelgtume visose šiose organizacijose vartojamas oficialias kalbas, pastebėtume, kad ispanų kalba beveik visais atvejais pagal vartojimo dažnumą tiek darbinuose susitikimuose, tiek dokumentuose yra antroji po anglų kalbos, ir tik po jos eina prancūzų, vokiečių ir kitos kalbos. Be to, reiktų pastebėti, kad ispanų kalba per gana trumpą laiką „pergalėjo“ tokias kalbas kaip arabų ar rusų, kurios yra varžomos limituotos tarptautinės projekcijos, taip pat, nepaisant didžiulio kalbančiųjų skaičiaus, kinų kalba vis dar neturi tarptautinio statuso (Fernandez Vitores D., 2014). Orts mano, kad ispanų kalba, nepaisant to, kad yra tarptautinė, iš tikrųjų eksporto erdvėje vis dar yra lenkiama anglų kalbos (Orts, 2006). House (House, 2013) tvirtina, kad vienos kalbos, šiuo atveju – anglų, konsolidacija jūrinio transporto dokumentuose yra skolinga istorinei situacijai, kai Didžioji Britanija kartu su JAV ir kitomis anglakalbėmis valstybėmis po Antrojo pasaulinio karo užėmė pagrindines jūrinės ekonomikos pozicijas. House taip pat kaip vieną iš priežasčių nurodo ir technologinių procesų evoliuciją, kuriai plisti ir keistis informacija reikėjo vienos kalbos, ir čia pat pažymi, kad būtent dėl to šiandien IMO anglų kalbą yra patvirtinusi kaip techninę ir informacinę jūrinio transporto kalbą, idant pasauliniu lygiu šiame sektoriuje nekiltų jokių nesusikalbėjimų ir būtų saugus informacijos perdavimas ir priėmimas. Tačiau kitose jūrinės prekybos srityse kasdien jaučiama vis daugiau multikultūriškumo ir multilingvizmo apraiškų. Tarp jūrų kompanijų agentų, pagalbinio transporto operatorių vis labiau įsigali pagalbinė arba papildoma kalba, t. y. ispanų. Todėl tai būtina žinoti ir tos kalbos mokytis.

Kitas sektorius, neatsiejamas nuo jūros ir jūrinių kelių, yra turizmas. Jis apima viešbučių verslą, turizmo industriją ir turistinę bei privatų jūrų transportą. Tai tradiciškai priklausanti Ispanijai ir ispanakalbėms jūrinėms valstybėms sritis, kuria remiasi daugelio tokių šalių ekonomika, tuo pačiu sudarydama svarbią tarptautinės ekonomikos dalį. Jūrinis turizmas Ispanijoje yra integruota sistema, leidžianti taikyti gerąsias praktikas ir jūrinio turizmo patirtį peržengiant klimatinės zonas.

Pasak pasaulinės turizmo organizacijos, Ispanija dėl šios praktikos yra antroji po Prancūzijos, labiausiai turistų lankoma šalis pasaulyje – 81,8 milijono lankytojų per 2018-uosius, kas sudarė 58,6 milijono eurų pajamų. Ne ką prastesniais rodikliais pasižymi kitos ispaniškai kalbančios šalys: Meksika ir Argentina. Visos šios didelės organizacijos administracija yra įsikūrusi Madride, o jos oficialios kalbos yra ispanų, anglų, prancūzų ir rusų.

Iš to, kas buvo pasakyta anksčiau, žinome, kad ispanų kalba užsigarantavo istoriškai komercijos kalbos vietą. Iš čia seka klausimas, kokios šiandien yra sąlygos ir galimybės bendrauti su ispaniškai kalbančiomis šalimis ir kokį potencialą galėtume išnaudoti tam, kad pagerintume prekybą ir priimtume švietimo ir ugdymo strategijas ir nustatytume prioritetus, susijusius su ispanų kalba Lietuvos moksle ir versle, ieškodami naujų prekybinių ryšių ir logistikos galimybių pasitelkus kalbą.

2 lentelė. Eksportas, importas pagal ir teritorijas 2018 m. sausis–gruodis

Vieta nr.	Šalis	Eksportas, mln. eurų	Procentai	Vieta nr.	Šalis	Importas, mln. eurų	Procentai
1	Ispanija	307,8	1,08640413	1	Ispanija	566,6	1,830508923
2	Meksika	25,2	0,089118668	2	Argentina	29,8	0,096270049
3	Argentina	15,4	0,054419683	3	Ekvadoras	16,2	0,052310804
4	Čilė	12,6	0,044538019	4	Čilė	14,9	0,048241269
5	Panama	10,5	0,037080398	5	Meksika	12,2	0,039350984
6	Dominikos Sandrauga	3,1	0,010887587	6	Kosta Rika	5,3	0,017029864
7	Urugvajus	2,7	0,009693372	7	Peru	3,1	0,009882456
8	Peru	2,4	0,008445341	8	Urugvajus	1,4	0,004653565
9	Kolumbija	2,3	0,008280027	9	Venesuela	1,1	0,003509009
10	Kuba	2,2	0,007909976	10	Bolivija	1,0	0,003382738
11	Venesuela	1,3	0,004726477	11	Nikaragva	0,9	0,002857385
12	Kosta Rika	1,2	0,004118888	12	Kolumbija	0,7	0,002232697
13	Ekvadoras	1,0	0,003540306	13	Hondūras	0,1	0,000381074
14	Paragvajus	0,7	0,002353839	14	Dominikos Resp.	0,1	0,000297928
15	Bolivija	0,4	0,001406946	15	Paragvajus	0,0	0,000124805
16	Salvadoras	0,2	0,000770439	16	Salvadoras	0,0	9,45521E-05
17	Nikaragva	0,2	0,000603297	17	Panama	0,0	1,19268E-05
18	Hondūras	0,1	0,000226529	18	Kuba	0,0	4,60339E-06
	suma	389,4	1,374523922			653,5	2,1111446

2018 m. Tarptautinės prekybos ir užsienio investicijų statistikos skyrius
Lietuvos statistikos departamentas.

Apžvelgę LR užsienio reikalų ministerijos (2018) pateiktą balansą tarp eksporto ir importo (2 lentelė), galime teigti, kad Ispanija 2018 metais buvo penkta partnerė Europos Sąjungoje, 19 pasaulyje pagal eksportą iš Lietuvos ir 16 pagal į Lietuvą importuojamus produktus. Liūdna, tačiau prekyba su Lotynų Amerika lieka antrame plane, o skaičių nuotolį atitinka geografinis atstumas tarp Lietuvos ir Lotynų Amerikos (LA), skiriantis nuo mūsų ispaniškai kalbančius strateginius partnerius. 2018-aisiais eksportas į LA tesudarė 1,4 proc. viso eksporto, įskaitant Ispaniją. Vis dėlto importas yra didesnis už eksportą ir neturi didelės reikšmės. Jis sudaro vos 2,1 proc. bendro importo, įskaitant Ispaniją.

Šiandienos Lietuvos naudojamos komercijos strategijos yra kur kas labiau orientuotos į artimuosius kaimynus, ir to rezultatai – akivaizdūs. Dėl to atitinkamai ir kalbos, kurios būtų naudingos tarptautiniam ekonominiam bendradarbiavimui, yra rusų, vokiečių, lenkų ir latvių. Didžioji dalis prekių, kurias Lietuva eksportuoja ar importuoja į/iš Lotynų Amerikos, keliauja per kitas valstybes tarpininkes. Būtų kur kas naudingiau, jei šiais atvejais būtų dirbama tiesiogiai, apsieinant be tarpininkų ir sudarant tiesiogines sutartis, tačiau panašu, kad kol kas nėra politinio intereso tam ne tik teoriškai, bet ir dėl to, kad nėra kultūrinių sąsajų ir bendrų užmojų.

Artariant geografinę kalbančių šalių situaciją, galima pastebėti, kad tiek Ispanija, tiek Lotynų Amerika yra pagarsėjusios kaip privilegijuotos, tradiciškai puoselėjančios prekybą jūra šalys, išskyrus Boliviją ir Paragvajų (nejūrinės valstybės), kurios pagrindinę veiklą telkia uostuose ir kurių uostai yra tuo pačiu ir sostinės. Iš viso 46 uostai, kurie valdo 68 proc. viso pasaulio prekybos jūra ir vykdo eksportą jūrų keliais. Lygiai taip pat ir LA ir Karibai, turintys daugiau kaip 120 uostų, kurie pasižymi 1,4 proc. augimu per metus kasmet (ECLAC, 2018). Vidutiniškai šios ekonomikos, įskaitant Ispaniją, turi be galo didelį potencialą – 18 proc. grynojo vidaus produkto technologijų plėtros ir globalizacijos yra susitelkusios į stambųjį tolimųjų atstumų transportą, kas sąlygoja naudą ir rentabilumą ir yra esminė tarptautinės prekybos ašis transportuojant žaliavas, maisto produktus ir prekes (CEPAL, 2017). Ryšiai, saistantys LA, Aziją ir ES, sujungė šiuos regionus ir padarė juos komerciškai konkurencingus. Būtent dėl to yra labai svarbu orientuoti naujas politikas į šią rinkos nišą.

6. LAJM studentų pirmasis įspūdis, susijęs su ispanų kalba

Tyrimo metu buvo apklausta 250 Lietuvos aukštosios jūreivystės mokyklos (LAJM) studentų, kuriems pagal 3 mokykloje patvirtintas programas – laivavedybos, logistikos ir uostų administracijos – dėstoma ispanų kalba kaip privaloma antroji užsienio kalba. Duomenys buvo renkami ketverius metus, studijuojant A1 lygį, t. y. kai kurso intensyvumas yra nuo 150 iki 180 akademiinių valandų vidutiniškai, priklausomai nuo programos. Didžioji dalis apklaustųjų yra 19–22 metų amžiaus ir kaip pirmąją užsienio kalbą vidutiniškai moka anglų, be to, didelė dalis respondentų yra dvikalbiai – kalba lietuvių ir rusų kalbomis, kai rusų ir lietuvių kalbos jiems yra

gimtosios. Pagrindinis apklausos tikslas buvo išsiaiškinti, kiek respondentai pažįsta ispanų kalbą pirmojo kontakto metu ir kiek šis pažinimas pasikeičia pradėjus mokytis. Klausimyną sudarė 7 klausimai su 4 galimo atsakymo variantais, kad galiausiai pagal pasiskirsčiusius procentus būtų išskirtos 4 atsakymų grupės.

Apklausos rezultatai parodė, kad 30 proc. respondentų, pasirinkusių daugiausiai A atsakymų, puikiai žino ispanų kalbą, suvokia, kodėl jos reikia mokytis ir su malonumu jos mokosi, stengdamiesi maksimaliai įsiminti pamatinį ispanų kalbos kursą ir sugebėti minimaliai ja bendrauti savo būsimoje profesinėje veikloje. 31 proc. respondentų, atsakydami į septynis klausimus, pasirinko daugiausia B, ir tai rodo, kad, nors ir yra neblogai informuoti apie ispanų kalbą, tačiau kalbant apie pastarosios vartojimą būsimojoje karjeroje, nelabai suvokia jos vaidmenį ir galimybes, tačiau yra suinteresuoti išmokti ją nors naujo ir įdomaus, skirtingai nuo kitų dėstomųjų dalykų turinio. Trečioji grupė, kuri sudaro 23 proc. visų apklaustųjų, yra mažai motyvuoti, neturi aiškaus supratimo apie kalbą, bet sutinka, kad ilgainiui gal kažkada kur nors ją pritaikys. Galiausiai paskutinė – ketvirtoji grupė – 15 proc. apklausoje dalyvavusiųjų – yra visiškai nesuinteresuoti mokytis ispanų kalbos, apie ją ne ką nežino ir nemato reikalo žinoti, ir apskritai nenori mokytis.

Išvados

Nepaisant, kad yra daugybė modelių ir formų, kaip suklasifikuoti svarbiausias pasaulio kalbas, galima išskirti vieną metodą, išskiriančią kintamuosius, pagal kuriuos apibūdinamos tokios kalbos. Tai: kalbančiųjų skaičius, kalbos oficialumas ir kooficialumas, žmogiškosios plėtotės indeksas, eksporto apimtis, vertimų produkcija, dalyvavimas oficialioje tarptautinių organų, tokių kaip ES, JTO, veikloje ir susipažinimas su dokumentacija. Pagal šį indeksą ispanų kalba yra antroji įtakingiausia ir svarbiausia kalba pasaulyje.

Dėl pasaulinio lygio tendencijų ispanų kalba, būdama antrąja pagal svarbą ir poveikį kalba, yra patvirtinta kaip antroji užsienio kalba anglosaksų šalių, Jungtinių Amerikos Valstijų ir Didžiosios Britanijos, švietimo sistemose. Šis faktas ateityje prisidės prie bendros lingvistinės ekspansijos, tokios, kokią istoriškai patyrė anglų kalba.

Atsižvelgiant į darbinius poreikius, profesionalai privalo suprasti, kad, be gimtosios kalbos, būtina mokėti ne tik *lingua franca*, bet ir dar vieną papildomą kalbą. Lietuvoje dėl susiklosčiusių geografinių ir geopolitinių aplinkybių labiau jaučiama sąlygojanti multilingvizmą vokiečių ir rusų kalbų ekspansija. Mažai tautai, įsikūrusiai koridoriuje tarp Rytų ir Vakarų, nelieka nieko kito kaip stabiliai komunikuoti su abiem didžiosiomis kaimynėmis, tačiau nereikėtų pamiršti ir globalių perspektyvų ir atsiverti naujiems horizontams pasitelkus ispanų kalbos mokymą.

Lietuvos aukštosios jūreivystės mokyklos studentai turi labiau pasitikėti ispanų kalba ir suprasti, kad tai – strateginė investicija, garantuojanti ir stiprinanti jų

konkurencingumą darbo rinkoje. Akademinė visuomenė turi skatinti ir intensyvinti ispanų, kaip antrosios užsienio kalbos, mokymą, bet ir ją įtraukti į profesinį formavimą, atsižvelgiant į tai, kad ši kalba yra ne tik tarptautinė, bet ir verslo kalba, leidžianti gerinti komercinius santykius ir turtinti rinką bendradarbiaujant su šalimis, kalbančiomis ispaniškai.

Jūrinio transporto kontekste ispanų kalba kaskart užima vis tvirtesnes pozicijas kaip potenciali komercinės pramonės ir turizmo kalba, tačiau techninės ir jūrų transporto operatorių komunikacijos kalba išlieka anglų, taip garantuojant komunikaciją ir pasaulinės jūrų transporto bendruomenės saugumą.

Literatūra

1. Aldea Mundo Revista sobre Fronteras e Integración (2013) ISSN 1316 - 6727 / Prieiga per internetą: <<https://www.redalyc.org/html/543/54335856007/>>
2. Blommaert, J.(2010). The Sociolinguistics of Globalization. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Bobadilla, J. (2016) Perfil marítimo y logístico de América Latina y el Caribe. Prieiga per internetą: <<https://www.cepal.org/es/infografia/ranking-puertos-top-20-america-latina-caribe-2016>>
4. British Council & Instituto Cervantes (2011). Word by Word. The Social, Economic and Political Impact of Spanish and English. Palabra por palabra. El impacto social, económico y político del español y el inglés. Madrid: British Council – Instituto Cervantes – Santillana.
5. British Council (2013). The English Effect: The Impact of English, What it's Worth to the UK and why it Matters to the World. <<https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/english-effect-report-v2.pdf>>
6. Calvet, Louis-Jean (2006): Towards an Ecology of World Languages. Cambridge: Polity Press.
7. Cavalli-Sforza, L. (1996). Gènes, peuples et langues. Paris: Odile Jacob.
8. Dobelienė, R. 2008. Sociologinio tyrimo „Kalba darbe“ apžvalga. Gimtoji kalba 4, 16–22.
9. Fernández Vítóres, D. (2014). La lengua española en el sistema de las Naciones Unidas.
10. Informes del Observatorio / Observatorio Reports, 04-10. Instituto Cervantes at Harvard University
11. García Delgado, A., Jiménez, J. (2015) Lengua, empresa y mercado: ¿ha ayudado el español a la internacionalización? Madrid: Fundación Telefónica
12. Giles, H.(1977). Towards a Theory of Language in Ethnic Group Relations. London: Academic Press.
13. Graddol, D. (1997). The Future of English? London: The British Council. Londres: British Council. Prieiga per internetą: <https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_learning-elt-future.pdf>

14. Greenberg, Joseph (1956). The Measurement of Linguistic Diversity. *Language*, 32: 109–115.
15. House, J. (2013). *English as a Lingua Franca and Translation. The Interpreter and Translator*
16. Instituto Cervantes (2018). *El español, una lengua viva. Informe 2018. Anuario del Instituto*
17. Cervantes. *El español en el mundo*. Madrid: Instituto Cervantes. Prieiga per internetą: <https://cvc.cervantes.es/lengua/espanol_lengua_viva/pdf/espanol_lengua_viva_2018.pdf>
18. Jiménez, J. C., Narbona, A. (2011). *El español en los flujos económicos internacionales. Un instrumento de la internacionalización empresarial*. Madrid: Fundación
19. Kalbos, įvairovė, pilietiškumas. Kalbų mokymo politikos aprašas. 2006. Kalbų politikos skyrius Strasbūre. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija 2004–2006. Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/Archyvas/lt_kalbospolitika/kalbu_politika_internetui.pdf>
20. Kalninytė, A. (2011). *Ar Lietuvos įmonėms reikia daugiakalbių darbuotojų?* Kalbotyra. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, ISSN 1392–1517. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publication/305202711_Ar_Lietuvos_imonems_reikia_daugiakalbiu_darbuotoju>
21. Lewis, M., Gary, P. (2013). *Ethnologue: Languages of the World*. 17^a ed., Dallas, Texas: SIL International : <<http://www.ethnologue.com>>
22. Lieberson, S. (1964). *An Extension of Greenberg's Linguistic Diversity Measures*. *Language*, 40: 526–553.
23. Lietuvos statistikos departamentas. (2012). *Darbo rinkos metraštis*. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas. Prieiga per internetą: <[https://www.urm.lt/uploads/default/documents/Vokietija%20SQ%20\(2017\).pdf](https://www.urm.lt/uploads/default/documents/Vokietija%20SQ%20(2017).pdf)>
24. Massart-Piérard, F. (2007): „Espaces linguistiques comparés: trajectoire-set processus transversaux». *Revue internationale de politique comparée*.“ 165–192.
25. Maurais, J., Morris, M. (2003). *Languages in a Globalising World*. Cambridge: Cambridge University Press.
26. Moreno, F., Otero J. (1998). *Demografía de la lengua española. Anuario del Instituto Cervantes. El español en el mundo*. Madrid: Instituto Cervantes – Arco/Libros.
27. Moreno F. (2009). *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje*. 4a. ed. Barcelona: Ariel.
28. Moreno, F., Otero Roth, J. (1998). *Demografía de la lengua española*. VV. AA. *El español en el mundo*, Anuario del Instituto Cervantes. Prieiga per internetą: <http://cvc.cervantes.es/Lengua/anuario/anuario_98/moreno/p01.htm>
29. Moreno, F. (2011). *En Word by Word. The Social, Economic and Political Impact of Spanish and English. Palabra por palabra. El impacto social, económico y político del español y el inglés*. Madrid: British Council – Instituto Cervantes

Santillana, pp. 380-381; 386-387.

30. OIM (Organización Internacional Marítima). Prieiga per internetą: <http://www.imo.org/es/KnowledgeCentre/Paginas/Translation.aspx>

31. Moreno, F. (2015). La importancia internacional de las lenguas. *Informes del Observatorio Observatorio Reports*. ISSN: 2373-874X, Instituto Cervantes, Harvard University.

32. Orts, L. (2005). Neological Patterns in Spanish Legal Discourse; the Phenomenon of Mobbing. *LSP and Professional Communication*, Vol. 5, 48–59.

33. Puidokas, M. Andriuškaitė L. (2013). Klaipėdos valstybinio jūrų uosto transporto politikos analizė pozicionuojant Lietuvą kaip jūrinę valstybę. Viešoji politika ir administravimas Kaunas: Kauno technologijos universitetas. ISSN 2029-2872

34. Sabaliauskienė, R. (2012). La enseñanza de español en la universidad Vytautas Magnus: Principales tendencias. Darnioji daugiakalbystė. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, ISSN 2335-2019, e-ISS N 2335-2027. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.7220/2335-2027.1.8>

35. Tamarón, M. (1992). El español, ¿lengua internacional o *lingua franca*?». *Actas del Congreso de la Lengua Española*. Sevilla: Instituto Cervantes, pp. 189–211. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/1FCLPCx>

35. Tamarón, M. (1995): *El peso de la lengua española en el mundo*. Valladolid: Fundación

36. Tremosa, R. (2013). La decadencia de España en la Unión Europea. El Periódico. Prieiga per internetą: <<http://www.elperiodico.com/es/noticias/opinion/decadencia-espana-unioneuropa-por-ramon-tremosa-2361416>>

37. UNWTO World Tourism Barometer - Barómetro OMT del Turismo Mundial Print ISSN: 2017 Pagina oficial de la Organización mundial del Turismo 1728-9254. Prieiga per internetą: <www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/wtobarometeresp>

THE SPANISH LANGUAGE AS A SECOND FOREIGN LANGUAGE AND ITS SIGNIFICANCE IN THE MARINE CONTEXT

Aleksas Eugenijus Kulvietis

Lithuanian Maritime Academy

Summary

For the last 15 years, a growing interest in the Spanish language was observed not only in the Lithuanian universities and higher education institutions but also in secondary schools and gymnasiums. In the modern world, the Spanish language has been gaining increasingly stronger positions as it has the second largest number of speakers (approx. 500 million people) globally. Spanish is the official language in 21 countries and is used in 5 oceans. It dominates not only geographical area but virtual space as well. For some, it is a beautiful and simple language, while others think that learning Spanish should enable them to discover a large cultural and exotic territory.

The article analyses the latest statistical data about the Spanish language and its expansion. The aim is to illustrate dominant language policies and the influence of the Spanish language in the global context. Is the popularity of Spanish related to the extent of global trends taking into consideration the fact that currently over 22 million students learn this language? Is this the result of the latest fashion wave? There is also a matter of English as a dominant global language. In all social, political and economic areas, the communication is linked to the English language and its terminology, new technologies and communication medias helping to spread English culture-related lifestyle which impose and dictate how to learn, speak and follow certain standards. Thus, the question is whether learning Spanish is necessary and meaningful. By applying the same principle, the Spanish language teaching and learning is analyzed and discussed with respect to students in study programmes related to transportation, trade and sea. Finally, the aim is to find the answer to the main motivated question: should seafarers know Spanish? Is this a sign of prestige? Is Spanish treated as an international language of seafaring? Is the last statement true?

Keywords: teaching/learning, Spanish as a foreign language, multilingualism, international language.

AUTORIAUS LYDRAŠTIS

Autoriaus vardas, pavardė: Aleksas Eugenijus Kulvietis

Mokslo laipsnis ir vardas: ispanų kalbos specialistas, kalbotyros magistrantas.

Darbo vieta ir pareigos: Klaipėdos universiteto Humanitarinių ir ugdymo mokslų fakulteto Europos kalbų katedros asistentas, LAJM bendrų dalykų ispanų kalbos lektorius.

Autoriaus mokslinių interesų sritys: tarpkultūrinis ugdymas, daugiakalbystė, kalbotyra (fonetikos ir semantikos lyginamasis tyrinėjimas)

Telefonas ir el. pašto adresas: + 370 614 876 22;

el. p. aekulvietis@gmail.com

AUTHOR'S COVER LETTER

Author's name and surname: Aleksas Eugenijus Kulvietis

Academic degree and name: Master of Linguistics, Spanish Language Specialist

Workplace and position: Assistant Professor, Department of European Languages, Faculty of Science, Klaipėda University

Author's research interests: multilingualism, linguistics (comparative study of phonetics and semantics)

Telephone and e-mail address: +370 614 87 622; aekulvietis@gmail.com